

Open brief aan Europa

Nino Haratischwili

3 december 2024

Europa, wij bloeden. We kunnen niet meer

Europa, waar begin je en waar eindig je? Waar beginnen je goede voornemens en hoe rekbaar zijn je grenzen? Hoeveel ben je bereid te geven om gelijkgezinden te beschermen en wanneer kijk je toch liever de andere kant op? Wanneer praat je hardop en wanneer begint je zwijgen, dat zoveel mensen duur komt te staan zonder dat jij je daar zorgen over hoeft te maken? Want de buitengrenzen zijn buiten en heten grenzen om jouw goedbedoelde en welgezinde gedachten te beschermen, om te zorgen dat jij nooit meer nachtmerries hebt, want die hebben de anderen al.

Hoeveel bloed moet er vloeien voor jij je armen beschermend om iemand heen slaat? Hoelang kun jij jezelf nog wijsmaken dat je geen oorlogen meer voert voor je toegeeft dat je ze alleen maar hebt uitbesteed? Aan mensen in de marge, *secondhand* mensen die plaatsvervangend mogen vechten voor jouw humanistische waarden, voor jouw milieuvriendelijke initiatieven, voor jouw sociale ideeën, voor jouw verheven voornemens, voor jouw genade en in Brussel met de hand gemaakte menselijkheid!

Europa, hoeveel stempels, handtekeningen, akkoorden, bezwaren, protesten, wijzigingen, ontwerpen, stemmingen heb je nog nodig om je hulp te legitimeren? Hoeveel landen moeten je hulpvaardigheid goedkeuren? Hoelang duurt het wachten nog? Hoeveel hulppakketten vol optimistische woorden en hoop kun je nog sturen voor iedereen verhongerd is? Want van hoop alleen raakt helaas niemand verzadigd...

De grote buurman

Maar Europa, je randen smelten en de nachtmerries kruipen onder de borstweringen door. De wereld haalt de strop om je hals steeds strakker aan. Want de andere landen zijn niet zo goed opgevoed als jij. Terwijl jij nog hecht aan burgerlijke tafelmanieren met zilveren bestek, eet je grote, onverzadigbare buurman allang met zijn handen, hij smakt en het vet en het bloed druipen langs zijn kin, hij eet en eet en het paradoxale is dat zijn honger steeds groter wordt, hoe meer hij eet, hoe meer hij wil hebben.

Al jaren lijdt hij aan een ziekte die niemand kan genezen, die ziekte heet angst voor onzichtbaarheid. Je vraagt je af, Europa, hoe die buurman, die reus, zo bang kan zijn? Hoe hij gekweld kan worden door zulke absurde twijfels? Maar geloof me alsjeblieft, want die buurman woont al bijna 250 jaar bij ons, hij zit met ons aan tafel, eet ons eten, gaat bij ons in bed liggen, pakt ons af wat van ons is, hij doet door zijn willekeur het bloed steeds weer in onze aderen stollen, hij maakt dat we steeds weer tegen hem in opstand komen, op hem inbeuken, hem de ogen uitkrabben, hem met ons mes steken, maar hij houdt er alleen een paar schrammetjes aan over en kijkt geamuseerd toe, die masochistische Goliath. Want als hij niet geliefd kan zijn, dan moet hij maar gehaat worden, alles beter dan miskend blijven. Alles beter dan dat politiek correcte wegwijzen.

*Je koestert de verkeerde en dus een fatale hoop:
je kunt hem niet tevreden stellen*

Wat jij een goede omgangston vindt, dat vindt hij belachelijk. Wat jou nastrevenswaardig lijkt, dat veracht hij. Hij lacht je uit, Europa, en de prijs voor die sarcastische, vernietigende lach... die betalen wij, dierbaar Europa, wij die gedoemd zijn aan jouw randen, maar aan de voet van Goliath te leven. Ik weet waar ik het over heb, ik weet het niet uit boeken, niet uit de nieuwsberichten, ik en tal van mensen als ik beleven die nachtmerrie keer op keer, alsof iemand ons met een vloek heeft belast, waaruit we nooit meer ontwaken.

Die buurman, dierbaar Europa, is niet alleen groot, machtig, onverzadigbaar en zo zelfdestructief dat niets hem heilig is, hij is ook overal waar jij hem niet vermoedt. Hij is in alle tussenruimtes waar jij niet in actie komt, op alle plekken waar jij de andere kant op kijkt, hij is net als gas, je ziet en ruikt hem niet zolang hij niet oneigenlijk wordt gebruikt, maar dan, één verkeerde beweging, één vonkje en het eindigt met de dood.

Met zijn tijd meegaan

Vroeger, ja, toen waren zijn methoden misschien grover en naïever, maar ook hij is met zijn tijd meegegaan, hij heeft er het een en ander bij geleerd, want wat vernietiging, wat haat betreft – in de uitvoering is hij onovertroffen. Hij koopt mensen en hele regeringen, hij installeert marionetten, hij stuurt en leidt, hij is inmiddels een ervaren poppenspeler, die reus.

In 1991 en 1992 veegde jij met een wit servet net je mondhoeken af en vroeg je je nog af waar die stukjes land met de vreemde namen Abchazië en Ossetië precies lagen, toen hij zijn tanden er al in had gezet en pas stopte toen ze van de rest waren losgescheurd. Wat restte waren gapende wonden, eindeloze kerkhoven, stromen ontheemde mensen die over de Kaukasische bergpassen trokken: op zoek naar een nieuw vaderland.

In 1994 liet jij net je nagels vijlen, voor een belangrijke ontmoeting waarschijnlijk, want ik weet dat je heel geliefd bent en iedereen iets van je wil, ik begrijp best dat je dan op je uiterlijk moet letten en dat al die smekelingen ook op je zenuwen werken, ik veroordeel je echt niet, maar... nou ja... toen hoorde je waarschijnlijk voor het eerst iets over Tsjetsjenië en schudde je je hoofd. Waar ligt Tsjetsjenië ook weer? Is dat niet heel ver weg?

En toen je het in 1999 nog een keer hoorde en daarna tien jaar lang steeds opnieuw, want dat kleine volkje bleek heel taai te zijn, tien jaar lang wist het in die tweede oorlog tegen Goliath stand te houden, tot het land bijna compleet van de kaart was geveegd, toen had jij je mening over dat vage en dus dubieuze land allang gevormd en deed je die tienjarige oorlog af als een 'interne aangelegenheid'.

*Terwijl in Oekraïne het moorden doorgaat, begint het
bij ons in Georgië opnieuw*

Toen je in 2008 over Georgië hoorde – een beetje stom, het was midden in de zomer, midden in de vakantie – toen hoefde je dat land niet meer op de kaart te zoeken, ook was je gedwongen je vakantie voortijdig af te breken en tussenbeide te komen, op je beleefde,

welopgevoede manier te bemiddelen, en zelfs met succes – daar zijn we dankbaar voor, heel dankbaar, maar achteraf heb je die overval in twijfel getrokken en je afgevraagd of wij de oorlog niet zelf waren begonnen.

In 2014 werd je rust opnieuw verstoord: deze keer was het de Krim, de reus had weer eens honger gekregen en legde je het vuur na aan de schenen, met die vervelende honger, maar wie snapt er nou iets van die Slavische wirwar met alle historische vervlechtingen, territoriale aanspraken en nationale ego's, en dus was het eleganter en uiteraard verstandiger om je niet te mengen in de zaken van andere mensen en zeker niet in die van de onbeschaafde buurman. (En diep in je binnenste – dat zul je wel nooit toegeven en dat is ook oké – dacht je dat het raadzamer was om dat stukje land over te laten aan dat bloeddorstige monster, dan zou hij wel een paar jaar tevreden zijn, hoopte je. Maar juist dat is de fout die je met betrekking tot Goliath al eeuwenlang maakt: je koestert de verkeerde en dus een fatale hoop: je kunt hem niet tevreden stellen... hoeveel vlees je hem, als een hongerig roofdier, ook voor de voeten gooit. Want het gaat hem niet om het vlees, het gaat hem om het losscheuren ervan.

Neutraal kan niet meer

In 2022 was het niet meer mogelijk om de andere kant op te kijken, je oren toe te stoppen, neutraal te blijven, te zeggen dat het alleen om een interne aangelegenheid ging. De oorlog rukte op naar je grenzen, het haalde de strop om je hals aan... En hij klopte op je slapen. Het was geen landje meer dat je moest zoeken, het was geen exotisch land ergens in de Kaukasus, het was het grote, uitgestrekte, aan je verzorgde omheiningen grenzende Oekraïne met zijn eindeloze graanvelden... Bijna drie jaar later is Goliath nog altijd bezig, nog altijd niet verzadigd en nog altijd niet tevreden. De apocalyptische schoonheid van de verwoesting is een atomaire cirkel geworden, die zich steeds meer uitbreidt, terwijl de randen verder smelten, net als de ijsbergen in het noordpoolgebied.

Europa, wij bloeden. Wij kunnen niet meer. We zijn nog steeds in oorlog of we staan nog steeds op de barricaden en proberen met onze laatste krachten te verdedigen wat jij ons hebt geleerd: democratie, vrijheid, waardigheid en het leven zelf.

Terwijl in Oekraïne het moorden doorgaat, begint het bij ons in Georgië opnieuw. Deze keer heeft hij geen leger nodig, dat heeft hij allang gevormd, op de achtergrond, stilletjes, zonder veel inspanning. Het is onze twaalf jaar geleden gekozen en eind oktober weggestemde regering, die zich echter niet meer láát wegstemmen en ons in naam van de reus probeert te verzwakken, monddood te maken, weer te knechten, die ons met traangas, met losse flodders, met waterkanonnen, met klappen tegen de grond drukt, dieper en dieper, tot we niet meer opstaan.

Europa, we hebben je nodig om je randen te verdedigen, de resten die nog over zijn. We hebben je nodig zodat jij rustig verder kunt slapen. We hebben geen servetten en geen zilveren bestek nodig, maar steenslingers, want wij, de Davids van deze wereld, raken uitgeput.

Laat me het dus weten, Europa, zeg het ons alsjeblieft: hoeveel slachtoffers heb je nog nodig om je liefde te bewijzen?